1856. N°. 86.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 18 JULIJ.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 17 Julij.

PROCES-VERBAAL

van de opening der Stembriefjes, die ter benoeming van een Lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal den 15den *Julij* 1856 *zijn ingeleverd.*

Op heden den zestienden Julij des jaars achttien honderd zes en vijftig in de gemeente Leyden, hoofdplaats van het hoofdkiesdistrict Leyden, is door het bureau van Stemopneming in de ter inlevering van Stembriefjes bestemde zaal op het Raadhuis plaats genomen, des morgens te negen ure.

Het bureau is zamengesteld uit den Heer Mr. A. O. E. Grave van Limburg Stirum, Burgemeester, Voorzitter, en de Heeren M. G. ten Sande en Mr. C. W. Hubrecht, Leden van den Gemeenteraad, Stemopnemers.

De Voorzitter plaatst op de tafel *negen en twintig* Stembussen, bij hem gisteren en heden overgebragt uit de Gemeenten Leyden, Oegstgeest, Rijnsburg, Katwijk aan den Rijn, Katwijk aan Zee, Valkenburg, Sassenheim, Warmond, Leyderdorp, Koudekerk, Soeterwoude, Voorschoten, Alkemade, Woubrugge, Rijnsaterwoude, Aalsmeer, Leymuiden, Ouder-Amstel, Uithoorn, Nieuwer-Amstel, Ter Aar, Nieuwveen, Bodegraven, Zwammerdam, Alphen, Aarlanderveen, Oudshoorn, Hazerswoude en Benthuizen.

De zegels der bussen worden onderzocht en bevonden ongeschonden te zijn.

De bussen worden achtereenvolgens geopend en bevonden *zeventien honderd vijf en tachtig* stembriefjes te bevatten.

Dit getal met de lijst der Kiezers, die briefjes hebben ingeleverd, vergeleken zijnde, is gebleken te zijn even groot als het getal dier Kiezers.

Nadat de briefjes zijn dooreengemengd, worden zij door den Voorzitter een voor een geopend en overluid voorgelezen.

Het bureau heeft van onwaarde verklaard zes stembriefjes, die niet ingevuld zijn.

Het getal der geldige uitgebragte stemmen is mitsdien geweest *zeventien honderd negen en zeventig*.

Van dit getal zijn uitgebragt op de Heeren: Mr. G. Groen van Prinsterer 763 stemmen, Mr. G. C. J. van Reenen 757, Mr. N. Sikkel Groos 133, Jhr. C. M. Storm van 's Gravesande 96, C. H. Geraerds Thesingh 5, C. van der Tuuk 5, Jhr. P. J. Rademacher Elsevier 4, Mr. A. O. E. Graaf van Limburg Stirum 3, M. L. de Sturler, J. T. W. baron van Haerdwegh en Mr. J. E. Goudsmit, ieder 2 stemmen, Mr. N. Olivier, Dr. H. Boursse Wils, L. M. A. Rant, Mr. P. van Outeren, J. W. Roeloffs Valk, Mr. B. J. Gratama en J. Baron Taets van Amerongen, ieder ééne stem.

Niemand de volstrekte meerderheid van stemmen verkregen hebbende, zoo moet eene herstemming plaats vinden over de Heeren:

Mr. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER, en

Mr. GERLACH CORNELIS JOHANNES VAN REENEN,

die geplaatst zijn op de lijst, bedoeld in Art. 104 der Wet, regelende het Kiesregt en de benoeming van Afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer.

En zijn tegen deze opening van stembriefjes, door de in de zaal aanwezige Kiezers geene bezwaren ingebragt.

En is na afloop van dit een en ander Proces-Verbaal opgemaakt, in tegenwoordigheid van allen die zich in de zaal bevonden.

Gedaan te Leyden den 16den Julij 1856.

VAN LIMBURG STIRUM, *Voorzitter.*
M. G. TEN SANDE, } *Stemopnemers.*
C. W. HUBRECHT. }

De Minister van Binnenl. Zaken heeft bepaald dat ten gevolge van de benoeming van Jhr. Mr. D. T. Gevers van Endegeest tot Minister van Buitenl. Zaken, de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het hoofdkiesdistrict Leyden, zal geschieden op Dingsdag den 29sten Julij aanst. Alsmede dat de herstemming ter benoeming van een lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het hoofdkiesdistrict Leyden zal geschieden op Dingsdag den 29sten Julij aanstaande.

— De Typographische Vereeniging Lour. Jz. Coster alhier, heeft zich gisteren morgen en corps, voorafgegaan door hun banier, naar Haarlem, tot bijwoning der feesten, begeven. De Middelburgsche Vereeniging, den vorigen dag alhier aangekomen, had zich daarbij aangesloten. De muziek van het reg. Rijdende Artillerie alhier in bezetting deed den stoet uitgeleide tot aan het station van den spoorweg. Deze optogt had eene groote menigte aanschouwers op de been gebragt. HH. Boekhandelaren en Boekdrukkers hier ter stede hebben mede, gelijk op andere plaatsen, door het uitsteken van vlaggen, van hunne deelneming aan de feestviering doen blijken.

— De gedenkpenning door den Heer Elion, ter herinnering aan de onthulling van het standbeeld van Lourens Jz. Coster vervaardigd, stelt aan de eene zijde het standbeeld voor, met het omschrift: *De orbe meruit patria posuit* [verdienstelijk jegens de wereld, geplaatst door het vaderland], en onder het beeld: *Typographiae pater* [vader der Drukkunst]; de keerzijde bevat eene allegorische voorstelling: de zon die door de nevelen breekt, met het bijschrift: *Depulsis nebulis fulget illustrior. Inaug. XVI Jul. MDCCCLVI.* [Na het verdrijven der nevelen blinkt hij schitterender. Ingewijd 16 Julij 1856].

— De *St.-Cour.* bevat een overzigt van de opbrengst van 's Lands middelen, over de zes eerste maanden van 1856, waaruit blijkt, dat die bedragen hebben *f* 26,276,857.59, zijnde *f* 240,413.63 meer dan over genoemd tijdvak in 1855.

— Te Rotterdam is eergisteren de 59ste vergadering gehouden van het Nederl. Zendeling-Genootschap, onder voorzitting van den Hoogleeraar J. J. Prins, door wien de vergadering met toespraak en gebed werd geopend. Door verschillende commissiën zijn daarin rapporten uitgebragt. De commissie, ten vorigen jare benoemd, betreffende de oprigting eener kweekschool voor kinderen van Zendelingen, acht het, in overeenstemming met het gevoelen van eenige daaromtrent gehoorde Zendelingen zelf, wenschelijk dat die kostschool niet in Oost-Indië maar in Nederland worde gevestigd. De commissie voor de kleine stukjes berigt, dat daarvan in het afgeloopen jaar een totaal van 21,662 is verspreid geworden. De commissie voor de Indische talen, brengt rapport van hare werkzaamheden uit, waaruit blijkt dat eene nieuwe Bijbelvertaling in het Maleisch door haar wel zeer wenschelijk, maar niet zoo dringend noodzakelijk wordt geoordeeld, om de aanzienlijke kosten daarvoor vereischt nu reeds beschikbaar te stellen. De Heer van Gilse dringt deze zaak aan en brengt in het midden, dat andere bevoegde beoordeelaars de tegenwoordige Maleische vertaling van den Bijbel als zeer gebrekkig beschouwen.

Volgens de commissie van onderzoek en toezigt bedraagt het getal kweekelingen in het Zendelingshuis thans 13, waarvan 3 voor de uitzending geschikt geoordeeld en geëxamineerd zijn door de commissie voor de Oost- en West-Indische zaken. Drie nieuwe kweekelingen zijn aangenomen.

Gisteren is de vergadering voortgezet en zijn alstoen de 3 Zendelingen, die naar Oost-Indië vertrekken zullen, binnengeleid. Door den Voorzitter werd hun de instructie overgereikt en een hartelijk woord toegesproken, dat door een hunner werd beantwoord.

Uit de gedane rekening en verantwoording bleek dat in het verloopen jaar *f* 87,680 was ontvangen en *f* 83,943 uitgegeven. De ontvangsten waren minder dan in het vorige jaar.

— De Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels, hield eergisteren onder voorzitting van den Heer J. H. Gebhard, te Amsterdam, hare gewone vergadering. Ruim 100 Boekhandelaren waren daartoe te zamen gekomen, terwijl 26 nieuwe leden werden aangenomen, en de Heer C. C. v. d. Hoek alhier tot honorair lid der Vereeniging werd benoemd. Onder de werkzaamheden der vergadering verdient genoemd te worden, het genomen besluit tot het doen zamenstellen van een wetenschappelijk geordend zaakregister op de bestaande alphabetische Hollandsche boekenlijsten, door welks uitgave aan eene sinds lang gevoelde behoefte, zoowel voor den handel als voor de letterkunde, zal worden voldaan.

— Door de Letterkundige afdeeling der Koninklijke Academie van wetenschappen is bekend gemaakt, dat de wedstrijd op nieuw is geopend voor hen, die naar den prijs willen dingen, uitgeloofd door wijlen den Heer Hoeufft, voor het best gekeurde Latijnsche dichtstuk. De antwoorden moeten vóór 1 Jan. 1857, bij den Secretaris den Heer Mr. H. J. Koenen, worden ingezonden.

— Uit de Langstraat (N.-Brabant) wordt het volgende gemeld: Het berigt omtrent de laatste overstrooming is overdreven te noemen. Wel is het water op nieuw de landerijen overgeloopen, doch het hooi, dat nog niet was weggevoerd, was zeer gering, terwijl een groot gedeelte daarvan nog behouden zal zijn. — De hooibouw is buitengewoon voordeelig geweest, op sommige landen heeft men het dubbele van het gewas van vorige jaren gewonnen. Over het algemeen is het hooi goed en droog binnengekomen. Ook de veldgewassen staan hier uitmuntend. Vele oude lieden verzekeren dat zij nog maar zelden het koren zoo schoon en zoo vol hebben zien te veld staan. Men belooft zich alzoo eenen ruimen oogst. De boekweit staat ook over het algemeen goed, en de aardappelen, die men reeds hier en daar is beginnen te rooijen, leveren een ruim gewas op, en zijn zeer goed van smaak; van de ziekte bespeurt men aldaar nog niets. — Met de boomvruchten is het slecht gesteld. Peeren zijn er in het geheel niet, appels zeer weinig. Met de fijne vruchten is het even zoo gesteld.

— Vervolg onzer mededeelingen uit het Verslag van Gedep. Staten aan de Staten onzer Provincie (zie ons vorig nommer).

In de geneeskundige school te Rotterdam bedroeg het aantal leerlingen en auditoren 59, als 48 mannelijke en 11 vrouwelijke. In het personeel der Lectoren, ten getale van 7, is geene verandering gekomen.

Voor de inrigting voor doofstommen-onderwijs te Rotterdam, door eene vereeniging van bijzondere personen tot stand gebragt en ingerigt naar de Duitsche methode, die in bloeijenden toestand verkeert en goede uitkomsten oplevert is *f* 1000 uit de Provinciale fondsen op de dienst van 1856 toegestaan, en besloten een gelijke som op de begrooting van 1857 voor te dragen. Het personeel der Onderwijzers in bovengenoemde inrigting bestaat uit een Hoofd- en drie Hulponderwijzers; een Onderwijzer in het handteekenen en eene Onderwijzeres in vrouwelijke handwerken, verder wordt het godsdienstig onderwijs door drie Leeraren van de verschillende gezindheden

in het gymnastisch onderwijs door de Hulponderwijzers verstrekt. Het getal kweekelingen is thans tot 31 geklommen.

De Kon. Akademie van burgerlijke Ingenieurs, te Delft, telde in 1855, 168 studenten, dat is 13 meer dan in 1854, over de onderscheidene vakken verdeeld als volgt: 85 voor O.-I. ambtenaren, 2de klasse, 2 voor ijk en accijnsen, 2 voor het mijnwezen, 54 voor andere studien en voorts 25 voor gepromoveerden aan andere Akademien voor O.-I. ambtenaren, 1ste klasse. In het getal docenten is geene verandering gekomen.

Gedurende het afgeloopen jaar zijn de volgende nuttige inrigtingen tot stand gekomen, waarvan het ons aangenaam is reeds met een enkel woord te kunnen gewagen, te weten: 1°. De Idiotenschool te 's Gravenhage. Die school is opgerigt met het doel, om ongelukkigen, wier verstandige vermogens hen ongeschikt maken voor het onderwijs op gewone scholen en daardoor van alle onderwijs verstoken blijven, op de voor hen gevorderde wijze op te kweeken, te leiden en te onderrigten. Die inrigting heeft al spoedig den bijval van H. M. de Koningin verworven, en het was voornamelijk door Hare krachtdadige ondersteuning, dat de Commissie, die zich tot oprigting der Idiotenschool had vereenigd, in staat is gesteld, die school te openen, en daaraan eene uitbreiding te geven, zoodat een 25-tal Idioten daarin konden opgenomen worden. De Heer B. C. Kornfeldt, als Onderwijzer aan het hoofd der school geplaatst, schijnt zich, voor zoo verre hierover reeds aanvankelijk kan worden geoordeeld, zeer goed van zijne moeijelijke taak te kwijten, en

2°. De kweekschool ter opleiding van scheepsjongens en ligte matrozen voor 's Rijks zeemagt te Leyden. Door gunstige beschikking der Hooge Regering werd naar Leyden gezonden en in kosteloos gebruik afgestaan eene van 's Rijks kanonneerbooten, en later door den Gemeenteraad in gebruik gegeven een aan de gemeente toebehoorend locaal, om te worden in orde gebragt en ingerigt tot het daarin geven van oefeningen. In het volgend Verslag zal, omtrent de vruchten dezer inrigting, door de loffelijke bemoeijingen eener Commissie, uit de ingezetenen zamengesteld, meerdere bijzonderheden worden medegedeeld.

c. Schoolonderwijzersgezelschappen. Het getal in deze Provincie bedraagt thans 32.

d. Provinciale Commissie van onderwijs. In het personeel der Provinciale Commissie van onderwijs, heeft slechts ééne verandering plaats gehad, dat namelijk aan den Heer L. Robbe, Schoolopziener in het tweede district, op zijn verzoek, wegens verandering van woonplaats, met den 1sten September eervol ontslag is verleend, en tot zijne vervanging is benoemd de Heer A. C. Oudemans te Leyden, vroeger Hoofd-Onderwijzer in Neerl. Indië.

De Gymnasiën werden in 1855 door 409 leerlingen bezocht. Op de Latijnsche school te Schiedam telde men 9 en te Gorinchem 21 leerlingen.

Hooger onderwijs. De Hoogeschool te Leyden leed een treffend verlies door het overlijden van den Heer A. Niermeijer, gewoon Hoogleeraar in de Godgeleerdheid, die in korten tijd van zijn werkzaam leven vele blijken had gegeven van zijne ijverige behartiging der wetenschap, en in ruime mate de algemeene achting had verworven.

Zoo ter zijner vervanging, als ten einde te voorzien in de vacature van den vierden gewonen Hoogleeraar in de faculteit der Godgeleerdheid, heeft Z. M. benoemd tot Hoogleeraren in de Godgeleerdheid, de Heeren A. Kuenen, buitengewoon Hoogleeraar, en J. J. Prins, Theol. Doct. en Predikant te Rotterdam.

Aan voornoemden Hoogleeraar A. Kuenen, werd eervol ontslag verleend als Adjutor Interpretis Legati Warneriani, en tot zijn opvolger benoemd de Heer P. de Jong, Student in de Godgeleerdheid aan die Hoogeschool, terwijl aan Dr. J. Hoffmann, Japansch Translateur der Regering van Neerl. Indië, de titel van Hoogleeraar is verleend.

Z. M. heeft uit zijne bijzondere fondsen, wederom 8 gouden medailles, ter bekrooning van prijsvragen, beschikbaar gesteld. 4 antwoorden zijn bekroond, en de medailles op den 8sten Februarij door den aftredenden Rector-Magnificus, plegtig uitgereikt.

Op den 31sten December bedroeg het getal Studenten 629. Gedurende het Academiejaar promoveerden er 59.

De studien werden geregeld en met ijver voortgezet en de Studenten hebben zich in het algemeen onberispelijk gedragen.

Door de van Rijkswege toegestane subsidiën is in het onderhoud der gebouwen behoorlijk voorzien. Aan het plan tot vergrooting van het Akademisch gasthuis heeft het Gemeentebestuur van Leyden nog geen afdoend gevolg kunnen geven.

Vervolg hierna.

's GRAVENHAGE, 17 Julij.

Z. M. heeft benoemd tot Commandeur der Orde van den Nederl. Leeuw den Heer Dr. A. de Vries, te Haarlem, lid der Hoofd-Commissie belast met het oprigten van een metalen standbeeld ter eere van Lourens Jsz. Coster; tot Ridders dier Orde, de Heeren Mr. L. Metman, te 's Gravenhage, Voorzitter, en A. D. Schinkel, te 's Gravenhage, lid van dezelfde Commissie, en tot Ridder der Orde van de Eiken Kroon den Heer J. J. F. Noordziek, te 's Gravenhage, Secretaris van genoemde Commissie.

— Het Hof zal voor den tijd van 4 weken den rouw aannemen, wegens het overlijden van H. K. H. Mevrouw de Hertogin Paulina Frederika Maria Douairière van Nassau, geboren Prinses van Wurtemberg.

— De Minister van Oorlog zal gedurende deze maand geen gehoor meer verleenen, en de hervatting daarvan nader worden aangekondigd.

HAARLEM, 16 Julij.

Gisteren zijn alhier de feesten, waarmede men de onthulling van het standbeeld voor den uitvinder der drukkunst wil vieren, begonnen. De ingezetenen hebben door het versieren hunner woningen en het oprigten van trofeën getoond dat zij het voorregt van deze stad, de bakermat van die kunst te zijn geweest, op prijs weten te stellen. Maar niet alleen deze stad, ook geheel Nederland toonde roem te dragen op den landgenoot, die in de hand der Voorzienigheid het middel was om het licht in den duisteren nacht der middeleeuwen te ontsteken. Dit bleek uit de duizenden vreemdelingen die bij deze gelegenheid naar Haarlem waren gekomen.

De aanvang der feestviering werd door het luiden der klokken aangekondigd. Daarop had ten 12 ure de opening plaats van de Typografische Tentoonstelling van wege de Boekhandelaars-Vereeniging Lourens Jz. Coster. De Catalogus, 781 nommers bevattende, doet zien dat zij van alle kanten den grootsten bijval heeft ondervonden. De tentoonstelling wordt gehouden in de zalen van de stadsschool aan de smalle Oudegracht, waar men in de benedenzaal vindt: 1°. Eene reeks van de voornaamste overblijfselen van Costers drukpers en voortbrengselen der drukkunst van zijne eerste navolgers hier te lande, waaronder de beroemde verzameling, berustende op het stedelijk archief, die van de HH. Enschedé en Zonen, en eenige hoogstbelangrijke bijdragen uit de Koninklijke bibliotheek en verschillende bijzondere boekerijen. 2°. Merkwaardige Nederl. boekwerken van de 16de, 17de en 18de eeuw, voornamelijk ontleend aan de prachtige boekerij van Teylers stichting, aan de bibliotheken der stad en der Heeren Enschedé, en verder door onderscheidene inzenders bijeengebragt. 3°. Eene verzameling drukwerken der 19de eeuw, en 4°. Proeven van boek-, plaat- en steendrukwerk, alsmede bindwerk. — In de bovenzaal: 1°. Eene volledige werkplaats met het voornaamste wat tot de tegenwoordige boekdrukkunst behoort, bestuurd door Haarlemsche werklieden; eene praktische proeve van lettergieterij, zetterij, drukkerij op de gewone snelpersen, steendrukkerij en binderij. 2°. Werktuigen van allerlei aard in verband tot de boekdrukkunst.

Onder de inzenders treft men aan: de stad Haarlem, Teylers stichting, de Konink. bibliotheek, de Heeren Enschedé van Haarlem, F. Muller van Amsterdam, Mr. Bodel Nyenhuis van Leyden, Schinkel, Nyhoff en Jacob van 's Hage, Dr. A. de Vries van Haarlem, het Nederlandsch Bijbelgenootschap, en verder de voornaamste boekhandelaars en boekdrukkers uit onderscheidene plaatsen des lands.

Behalve de fragmenten van den *Spieghel onzer behoudenis*, den *Donatus* enz., voortbrengselen uit den eersten tijd van de uitvinding der kunst, trekt ook bijzonder de aandacht eene verzameling van drukken van de pers der Elseviers van 1604 tot 1699 ingesloten, door den Heer J. L. L. Jacob, te 's Hage geleverd. Deze verzameling bevat 13 drukken in de Fransche, 3 in de Grieksche, 2 in de Latijnsche, 1 in de Italiaansche en 9 in de Hollandsche taal.

Onder de Fransche boekwerken munten bijzonder uit om hunne typografische uitvoering: *La Grande Bible de Desmarets*, Amsterdam, chez Louis & Daniel Elsevier, 1669, 2 vol. in folio, groot papier; *Actes du Synode de Dordrecht*, trad. par *Nevée*, imprimés par Isaak Elsevier, 2 v. in 4°; *La Sagesse par Charron*, in 12°, uitgaven van 1646 en 1662; *Oraison funèbre du Prince Frédéric Henri*, Leide Bonav. Abraham Elsevier 1647, in 4°, groot papier; alsmede *Advis fidelle aux Hollandais* (par A. de Wicquefort) 1673, in 4°, op groot papier, met de platen van Romijn de Hooghe, en wel de twee verschillende uitgaven.

Onder de Grieksche is hoogst merkwaardig de *Catechesis*, *Confessio et Liturgia Eccles. Belgicarum graeca vulgata*, in 4° 1648, op groot papier, geheel met Grieksche karakters gedrukt, tot zelfs de namen van B. & A. Elsevier.

Onder de Nederlandsche werken munt vooral uit het *Nieuwe Testament*, gedrukt in 1659, te Leyden bij Joh. Elsevier, in klein 8°, en het *Psalmboek* van C. Boey, Leyden 1695; in dit drukwerk treft men een vers van Jacob Cats aan, uit Zorgvliet, in 82-jarigen ouderdom geschreven, dat in den originelen druk van 1658, ontbreekt.

Na deze uitweiding keeren we tot de feestviering terug. Des namiddags had het orgelmuziek in de Groote Kerk eene groote menigte feestvierenden vereenigd, terwijl men op andere plaatsen bezig was toebereidselen te maken voor de watermuziek, die des avonds zou plaats hebben. Ten 8 ure verliet de vloot van meer dan 100 groote en kleine bodems de Hooimarkt en stevende door het Spaarne naar het Zuider Buitenspaarne met tal van feestgenooten aan boord. Op drie groote schepen bevonden zich de muziekcorpsen, van de stedelijke schutterij, van het 1ste regement dragonders en van het 6de regement infanterie, welke vloot, voorafgegaan en gevolgd werden door eene groote menigte andere vaartuigen. Toen de avond begon te vallen, werden al die drijvende schepen verlicht en allerlei klein vuurwerk en Bengaalsch vuur ontstoken, waardoor men zich op een Venetiaansch feest verplaatst achtte. Ten 2 ure na middernacht was de vloot teruggekeerd op het punt van waar zij was uitgegaan.

Heden, de dag waarop de onthulling zou plaats hebben, was reeds vroegtijdig alles in de weer. De zoo schoon versierde straten, wemelende van vreemdelingen, leverden een treffend gezigt op. Nadat de Typografische Vereenigingen uit onderscheidene plaatsen des lands waren aangekomen, ging de stoet naar den Stads-Doelen en van daar naar den Hout, om zich in plegtigen optogt langs het Huldeblijk van de stad Haarlem aan de Gevers van het standbeeld, naar den gedenksteen, in 1823 aldaar geplaatst, te begeven. Het huldeblijk maakte op allen die het zagen, een diepen indruk, wegens de smaakvolle wijze van uitvoering, en de pracht daarbij ten toon gespreid. Bij den gedenksteen aangekomen, hield de Heer Mr. J. Enschedé eene korte maar krachtige toespraak, die gevolgd werd door koorgezang van al de Typografische Vereenigingen. Jammer was het echter dat eene hevige stortregen daarbij het aangename van het oogenblik kwam storen. Vervolgens begaf zich de feeststoet naar de Groote Markt, om tot de onthulling van het standbeeld over te gaan. Treffend was de aanblik op deze ruimte, daar alle ramen en daken der huizen, door eene digte menschenmassa waren bezet. De Heer Mr. L. Metman, Voorzitter van de Commissie, hield thans eene toespraak, hoofdzakelijk het volgende bevattende:

De grootste schat van een volk is zijne historie, zoo dikwerf deze de roemrijke daden van het voorgeslacht vermeldt. Met welgevallen en vol-

doening slaat dan ook de tijdgenoot die bladzijden op van de geschiedenis, waar hij vindt opgeteekend wat er op den vaderlandschen bodem werd verrigt ter bevordering van hetgeen goed is, èn edel, èn schoon.

»Maar ik heb thans niet te spreken van roemrijke wapenfeiten, heilrijk en weldadig slechts voor ééne enkele natie; ik moet gewagen van hetgeen, vóór meer dan vier eeuwen, hier heeft plaats gegrepen, en aan het gansche menschdom ten zegen heeft verstrekt; van eene uitvinding welke de vruchten van den geest verduizendvoudigd, heinde en verre verspreidende, het licht, dat eenmaal scheen, bewaart, en de bron doet zijn van ander licht, dat nog helderder schijnt.

»De Nederl. Natie brengt in dezen plegtigen stond, eene dankbare hulde aan de nagedachtenis van den Haarlemschen burger: Lourens Jansz. Coster, den uitvinder der Boekdrukkunst."

Na verder te hebben gewaagd hoe ijverig onderzoek de waarheid bevestigd had dat Coster de uitvinder is geweest, besloot spr. aldus:

»De Vorsten van Oranje, met den Koning aan het hoofd, hebben de Vaderlandsche zaak krachtig ondersteund. Hun voorbeeld is door een groot aantal landgenooten, uit alle rangen en standen van de maatschappij gevolgd, en op voorstel van 's lands Regering, is dit alles bekroond geworden door de eenparige goedkeuring onzer Volksvertegenwoordiging.

»Wat alzoo hier is opgerigt moet zijn een nationaal gedenkteeken, aangeboden aan de stad, waar de boekdrukkunst werd uitgevonden, waar Lourens Jz. Coster werd geboren, en waar hij zijne kunst heeft uitgeoefend. Het blijke nu of aan dien eisch is voldaan. Welaan! het bekleedsel valle! Het beeld worde onthuld!"

Na deze woorden had de onthulling van het standbeeld plaats onder het gebulder van het geschut, en de uitvoering eener feestmarsch door de muziek der sted. schutterij. Het was een indrukwekkend oogenblik, toen men daar het beeld, in forsche trekken, zag onthuld van den man, aan wiens vinding de wereld zoo veel heeft te danken. De Liedertafel wist door een krachtig en schoon uitgevoerd gezang dezen indruk te verhoogen. De Heer Mr. Metman nam thans op nieuw het woord en vervolgde zijne afgebroken rede aldus:

»Wie stemt, die het beeld aanschouwende, niet toe, dat de kunstenaar zich tot de hoogte van zijn onderwerp heeft weten te verheffen? Gij ziet den uitvinder der Boekdrukkunst voor u als in eene voorwaartsche beweging, om aan alle oorden der wereld verlichting en beschaving over te brengen. Met de opgeheven regterhand toont hij u de losse letter — het geheim zijner vinding: de gansche houding en het gelaat geven u den denker te kennen: de beukenstam achter hem herinnert u aan het snijden der letter, waarvan Junius gewaagt, en het opperkleed wordt in de hoogte gehouden, opdat niets zijn gang moge belemmeren. Hoe gelukkig is de kunstenaar er in geslaagd zijne verheven gedachte weer te geven! Hetzij gij let op de evenredigheid der vormen, op de volmaakte uitvoering van gelaat en handen, of op de sierlijke plooijen van het kleed, dat ongedwongen nederhangt, gij zult steeds de getuigenis afleggen, dat Royer door dit gewrocht van zijn genie eene nieuwe, ja misschien de schoonste lauwer heeft gevlochten in de krans van zijnen roem.

»Dit meesterstuk, M. H. Burgemeester en leden van den Gemeenteraad van Haarlem! wordt u door Vorst en Volk aangeboden als een bewijs van de hooge waarde, die beiden hechten aan de kunst, door Coster in het leven geroepen. Gelukkig heeten zij de stad, waar de uitvinding der Boekdrukkunst werd gedaan. De tegenwoordigheid van zoo vele duizenden in Holland's bloemhof, bij de overgifte van dit nationaal gedenkteeken, drukt hierop het zegel. Gij ontvangt hen op eene wijze, welke getuigt van uwe hooge ingenomenheid met het voorwerp onzer vereering. De betuiging van aller erkentelijkheid zij u daarvoor toegebragt. Gelieft nu het beeld te aanvaarden en in uwe hoede te nemen. Dat het tot in het laatste nageslacht ten spoorslag strekke aan Haarlem's ingezetenen, om alle krachten aan te wenden tot heil van het vaderland en ten zegen der menschheid."

Na de aanvaarding van het beeld door het gemeentebestuur, werd deze plegtigheid door de uitvoering eener fanfare en finale door de muziek der grenadiers besloten.

De Typografische Vereenigingen begaven zich daarop naar het stadhuis, alwaar hun van wege de stad Haarlem een collation werd aangeboden, om zich te versterken voor den optogt, die ten 3 ure plaats had, als wanneer zij met eene in werking zijnde drukpers de voornaamste straten der stad doortrokken, en bij deze gelegenheid eene hulde bragten aan den Heer A. de Vries, voor zijne ijverige nasporingen omtrent de uitvinding der drukkunst. Tegen 6 ure hebben de onderscheidene Typographische Vereenigingen zich aan eenen gemeenschappelijken maaltijd vereenigd, waarbij onder gulle vrolijkheid, eene voorbeeldige orde en eensgezindheid heeft geheerscht. Ook de HH. Boekdrukkers en Boekhandelaren zijn aan eenen vriendschapsdisch bijeengekomen. Aan de Commissie met de feestregeling belast, was van wege de sted. regering een collation aangeboden.

Omtrent de volksfeesten in den Hout en de opening van het bloemenfeest, die des avonds ten 8 ure plaats had, zullen we later verslag geven.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

BRUSSEL, 16 Julij.

In alle plaatsen des lands en onder alle klassen der bevolking is men druk bezig met aanstalten voor de feesten, die in de eerstvolgende week plaats zullen hebben ter viering van den vijf-en-twintigsten verjaardag der troonsbeklimming van den Koning. Het streven der Regering is, die volksfeesten dienstbaar te maken ter opwekking en aankweeking van het nationaal gevoel. Overal zullen optogten en vertooningen, die het leven en bedrijf der aloude landzaten van Belgie aanschouwelijk voorstellen, een hoofdbestanddeel der feestelijkheden uitmaken.

De wedstrijd tusschen de Vlaamsche dichters zal, naar men verneemt, gunstiger uitslag opleveren dan die tusschen de Fransche. Hoewel het verslag van de beoordeelaars nog niet openbaar is gemaakt, verzekert men dat twee dichtstukken de bekrooning waardig zijn gekeurd.

ENGELAND.

LONDEN, 15 Julij.

De *Morning-Post* berigt dat te Madrid op Maandag 14 Julij een verschrikkelijke opstand is uitgebarsten. Een hevig gevecht werd tusschen de opstandelingen en de troepen geleverd. Dingsdag voormiddag ten 10 ure duurde de bloedige strijd voort. Op dat tijdstip waren de troepen der Koningin nog meester van de stad. De oproerlingen hebben de Republiek uitgeroepen.

— Gisteren hield de Koningin te Woolwich de aangekondigde wapenschouw over de uit de Krim teruggekeerde artillerie. Prins Albert droeg daarbij de Veldmaarschalks-uniform. H. M. werd bij hare aankomst ontvangen door den nieuwen Bevelhebber, Sir Williams, aan wien zij later hare tevredenheid over de houding der troepen betuigde.

— De Generaal Williams van Kars is tot lid van het Parlement gekozen voor het district Caine, welke benoeming door hem volvaardig is aangenomen.

— In de beide Parlementshuizen zijn de Italiaansche aangelegenheden ter tafel gebragt. In het Hoogerhuis heeft Lord Clarendon, tegen Lord Lyndhurst, de staatkundige gedragslijn verdedigd, welke door het Congres, betreffende Italië is gevolgd, en gemeend, dat, ofschoon het daarbij beoogde doel voor alsnog niet is bereikt, men echter hoop mag voeden, dat dit nog eenmaal zal kunnen gelukken. De Minister heeft te kennen gegeven, dat in de afgeloopene week een antwoord van de Napelsche Regering is ontvangen, en dat dit antwoord door het bestuur van Groot-Brittannië geenzins als bevredigd is aangemerkt, maar dat, vermits de Keizer der Franschen op dit oogenblik afwezig is, deswegens nog geen besluit is genomen. In het Huis der Gemeenten heeft Lord Russell verklaard, dat Engeland in de Italiaansche zaken, of zich lijdelijk moest gedragen, of met meerderen klem tusschenbeide treden. De Heer Disraëli heeft in gelijken zin gesproken. Hierop heeft Lord Palmerston zwarigheid gemaakt zich te verklaren, ten aanzien van de maatregelen, welke de Regering dacht te nemen, maar heeft alleen te kennen gegeven, dat, ofschoon de vertoogen voor het oogenblik geen doel hadden getroffen, hij hoop voedde, dat zij naderhand, door Oostenrijk ondersteund, in aanmerking zouden worden genomen. De genoemde Minister heeft de staatkunde van het Bewind van Sardinië verdedigd, en begrepen, dat, indien deze Mogendheid mogt worden aangerand, hare bondgenooten zich genoodzaakt zouden vinden haar te hulp te komen; — dat de zaken in de Pauselijke Staten ligtelijk zouden kunnen worden geregeld, indien slechts de verordening des Pauzen van 1849 werd hersteld.

— Te Gateshead, in Ierland, heeft een treurig voorval plaats gehad. Ter viering des verjaardags van den veldslag aan de Boyne, trok de Protestantsche Vereeniging der Oranjelieden in optogt de straten door, toen zij door eenige honderden zoogenaamde Ribandmen, met pistolen, sabels enz. gewapend, overvallen werden. Meer dan 20 personen zijn ernstig gekwetst; ook mannen, vrouwen en kinderen, die slechts toeschouwers waren, hadden van die kwaadwilligen te lijden. De aanleggers dezer daad zijn bekend en maatregelen tot hunne inhechtenisneming getroffen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 15 Julij.

In den laatsten tijd was aan de Regering het voornemen toegeschreven, om het Wetgevend Ligchaam, door eene buitengewone stemming, te vernieuwen. Thans verneemt men uit de dagbladen dat zulks niet zal geschieden, voor den tijd door de Grondwet bepaald.

— De Prefect van de Sarthe heeft een besluit genomen, volgens hetwelk de drankwinkels in dat departement gedurende den tijd der groote mis gesloten moeten blijven.

— Te Rouaan wordt voortdurend graan aangevoerd. Zaturdag ll. zijn aldaar 7 schepen aangekomen, met 10,305 mudden.

SPANJE.

MADRID, 12 Julij.

De Ministeriële crisis is uitgebarsten. De Maarschalk Espartero heeft zijn ontslag gevraagd en gekregen. In zijne plaats is tot Voorzitter-President benoemd Maarschalk O'Donnell; behalve dezen telt het nieuwe Kabinet de volgende leden: Rio Rosas, Binnenl. Zaken; Ros de Olano, Marine; Pastor Diaz, Buitenl. Zaken; Cantero, Financiën.

— Er zijn alhier geruchten in omloop omtrent eene ontwapening der burgerwacht. Men kondigt het vertrek aan van Espartero naar Logrono.

— De toestand des lands is steeds zeer bedroevend. Men hoort van niets dan van moord en brandstichting. Onverlaten slaan zelfs de vernielende hand aan den oogst, niet te vreden zijnde met de verbranding van eenige graanmagazijnen. Te Valladolid zijn wederom 16 personen doodgeschoten en 130 bevinden zich nog in hechtenis. De cholera woedt nog te Sevilla; en om op dit alles de kroon te zetten, wordt het gezag uit de handen gerukt van hem die het gedurende 2 jaren zoo eervol heeft uitgeoefend.

ITALIE.

De Heer von Kisseleff heeft zijne geloofsbrieven als Russisch Gezant aan den Paus overhandigd, en is met blijken van bijzondere welwillendheid ontvangen.

— Op den dag voor het St. Pieters- en Paulus-feest zijn te Rome, naar oud gebruik, de schattingen betaald, welke eenige Regeringen vermeenen aan den Pauselijken Stoel verschuldigd te zijn. De Paus heeft daarbij naar gewoonte, zich openlijk beklaagd over eenige Regeringen, welke verzuimen of weigeren schattingen van dien aard te betalen, met name die van Parma en Piemont.

— De Kardinaal Patrizi heeft uit Parijs onderscheidene geschenken medegebragt, die op eene waarde van 200,000 fr. worden geschat.

— Een gedeelte van den spoorweg tusschen Rome en Frascati, omstreeks vijf uren gaans, is met eene godsdienstoefening ingewijd en voor het publiek geopend. Negen jaren geleden was men met den aanleg van dien weg begonnen.

— Onder de Napelsche troepen hebben in den laatsten tijd tooneelen van weêrspannigheid plaats gehad, uitgelokt door de barschheid en onredelijke strengheid van sommige Bevelhebbers. Als voorbeeld van dit laatste wordt vermeld, dat een Kolonel, voor een gering vergrijp, twee soldaten tot 50 stokslagen veroordeelde. Gemerkt hebbende dat een der uitvoerders van die straf niet hard genoeg sloeg, werd dien op zijne beurt 10 stokslagen opgelegd. Maar toen moest de Kolonel zich uit de voeten maken, wilde hij zijn leven behouden.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 14 Julij.

Eerstdaags zullen twee groote staats-domeinen verkocht worden, welke aan de bank tot dekking der staatsschuld zullen worden gegeven. Men berekent, dat daardoor de staatsschuld 6 à 8 millioen zal verminderd worden.

— De vrouw van een schrijnwerker alhier, Anna Heller, is van 4 kinderen bevallen, welke alle zeer klein maar gezond zijn. De jongens zullen de namen van Frans en Joseph en de meisjes die van Elisabeth en Eugenie ontvangen.

— Eenige dagen geleden zijn 400 landverhuizers uit Bohemen naar Australië vertrokken om zich als landbouwers aldaar te vestigen. Zij zijn rijkelijk van geld voorzien.

— In de laatste dagen werd sneeuw op de toppen van het Taunus gebergte waargenomen. Sedert 1684 is zulks aldaar in de maand Julij niet gezien.

TURKYE.

De Sultan heeft twee paleizen en prachtige rijtuigen ter beschikking gesteld van den Maarschalk Pélissier en Generaal Codrington. Een luisterrijk gastmaal zal hun aangeboden worden.

— Te Marasch in Syrie hebben talrijke inhechtenisnemingen plaats. Het bestuur spoort de moordenaars op van den Engelschen agent, die ten gevolge van een twist met den Cadi, in zijne woning levendig is verbrand.

— In Kurdistan heerscht gebrek; ook wordt dat land door de veepest geteisterd.

— De krenten-oogst in Corinthe belooft veel te zullen opleveren.

STADS BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN; gezien de circulaire van den Staatsraad-Commissaris des Konings, van den 11den Julij 1856 A. No. 6286, 12de Afd. Provinciaalblad No. 78. — doen te weten, dat Zijne Majesteit bij Besluit van den 23sten Junij ll. No. 59 heeft gelieven te bepalen, dat het handgeld voor de Recruten, die zich voor de koloniale dienst verbinden, hetwelk thans voor Nederlanders *zestig gulden* en voor vreemdelingen *veertig gulden* bedraagt, voor de eerste tot *tachtig*, en voor de laatste tot *zestig gulden* zal worden verhoogd, van welk bedrag aan de belanghebbenden al dadelijk vóór hunne opzending naar Harderwijk *een vierde* zal kunnen worden betaald.

En zal deze door plaatsing in de *Leydsche Courant* worden afgekondigd.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

LEYDEN, 17 Julij 1856. VAN LIMBURG STIRUM, Burgemeester.

[illegible] PUTTKAMMER, Secretaris.

De Voorzitter van den Raad der Gemeente LEYDEN, —

Gelet op de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 16den dezer maand, brengt ter kennis van de Kiesgeregtigden, dat, ten gevolge der aanneming door Jhr. Mr. D. Gevers van Endegeest van zijne benoeming tot Minister van Buitenlandsche Zaken, de verkiezing van een Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het hoofdkiesdistrict Leyden, zal plaats hebben op Dingsdag den 29sten Julij aanstaande, op het Raadhuis alhier, alwaar de stembilletten kunnen worden ingeleverd van des morgens *negen* tot des namiddags *vijf* ure.

De Voorzitter voornoemd,

LEYDEN, 17 Julij 1856. VAN LIMBURG STIRUM.

De Voorzitter van den Raad der Gemeente LEYDEN, —

Gelet op de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 16den dezer maand, brengt ter kennis van de Kiesgeregtigden, dat de herstemming ter benoeming van een Lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het hoofdkiesdistrict Leyden, zal geschieden op Dingsdag den 29sten Julij aanst. op het Raadhuis alhier, alwaar de stembilletten kunnen worden ingeleverd van des morgens *negen* tot des namiddags *vijf* ure.

De Voorzitter voornoemd,

LEYDEN, 17 Julij 1856. VAN LIMBURG STIRUM.

Burgerlijke Stand.

Van den 10 tot en met den 16 Julij 1856.

BEVALLEN: T. Eskens, Z. — P. Waasdorp, geb. van der Kolk, D. — J. Bakker, geb. Kerkvliet, Z. — C. Thiel, geb. Gotz, D. — H. C. van der Voorden, geb. Groenendijk, Z. — E. Norenburg, geb. van den Berg, D. — G. van Es, geb. Augustyn, D. levenl. — M. J. van Es, geb. Planje, D. — J. van Wijk, geb. Verhey, Z. — M. T. Bik, geb. Kuypers, Z. — J. Stakenburg, geb. Dubbelaar, D. levenl. — J. de Nobel, geb. Loeber, D. levenl. — T. Wyzenveld, geb. Adelgeest, Z. levenl. — J. Mulder, geb. Vaerman, D. en Z. tweel. — J. van der Kley, geb. Lussi, Z. — M. Limvers, geb. Oudshoorn, Z. — E. van As, D. — S. C. Bolderdijk, geb. Larde, Z. — S. Selier, geb. Melet, D. — J. R. Milekan, geb. Smit, D. — J. A. Combee, geb. Bolland, Z. levenl.

GEHUWD: G. F. Alsche, Jm. en W. A. La Lau, Jd. — B. A. Hoelen, Jm. en M. H. W. I. Hoelen, Jd. — P. D. Steenhuizen, Jm. en P. L. Vlieland, Jd. — C. de Koning, Jm. en M. P. van Leeuwen, Jd. — J. van Wijk, Jm. en C. Laven, Jd. — P. Koekes, Jm. en M. C. C. Segaar, Jd. — H. van Nierop, Jm. en S. Bavelaar, Jd.

OVERLEDEN: A. Blom, 31 j. — C. Bronsgeest, D., 7 w. — G. de Jong, geb. Marbus, 43 j. — A. M. Bouman, geb. Rubay 49 j. — Jannetje Ringeling, 39 j. — B. A. C. Wttewaall, geb. Visscher, 76 j. — Maria Maggarius, 72 j. — M. Neuteboom, geb. Breijer, 30 j. — M. E. Honig, D., 1½ j. — D. van Ef, Z., 1 j. en 3 m. — J. Clavant, 41 j. — J. Cederhout, Z., 3 m. — H. N. Spek, Z., 2 m.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.
WOENSDAG 16 Julij.

		Laagst koers	Hoogst koers	Gebleven
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½ pCt.	$64\frac{7}{8}$	$64\frac{9}{16}$	$64\frac{9}{16}$
Dito Certificaten	3 "	$75\frac{3}{4}$	$75\frac{11}{16}$	$75\frac{11}{16}$
Dito dito	4 "	$94\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{8}$
Amortisatie Syndicaat	3½ "	90½	—	—
Handelmaatschappij	4½ "	$128\frac{1}{8}$	—	—
O. I. Leening	4 "	$94\frac{7}{16}$	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	4½ "	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	4½ "	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3 "	—	—	—
Dito dito	4½ "	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5 "	$103\frac{3}{4}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	5 "	$102\frac{1}{2}$	—	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	5 "	—	—	—
Dito 1840	4 "	$86\frac{5}{8}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4 "	$86\frac{1}{4}$	—	—
Dito dito, Nieuwe	4 "	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6 "	—	—	—
Certificaten van dito	6 "	$65\frac{3}{4}$	66	$65\frac{3}{4}$
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500 "	—	—	—
Dito Obligatiën	4 "	$79\frac{3}{4}$	—	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4½ pCt.	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	1¼ "	$23\frac{1}{4}$	$23\frac{3}{8}$	$23\frac{5}{16}$
Dito Obligatiën	3 "	$44\frac{1}{2}$	$44\frac{3}{4}$	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3 "	$37\frac{7}{8}$	$38\frac{1}{8}$	$38\frac{1}{8}$
Bewijzen Coupons		$5\frac{15}{16}$	6	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	5 "	88	—	—
Dito	4 "	$65\frac{1}{4}$	—	—
Dito Metall.	5 "	$78\frac{1}{4}$	$78\frac{15}{16}$	$78\frac{7}{8}$
Dito Nieuwe	5 "	$86\frac{1}{4}$	$86\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{4}$
Dito 1847	2½ "	$40\frac{13}{16}$	$40\frac{7}{8}$	—
BELGIE,	2½ "	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	2½ "	$51\frac{1}{2}$	—	—
Dito dito	4½ "	—	—	—
BRAZILIE, 1824 100 £	5 "	$98\frac{1}{2}$	—	—
PORTUGAL, te Londen	3 "	$44\frac{7}{8}$	$44\frac{15}{16}$	$44\frac{15}{16}$
SARDINIE,	5 "	—	—	—
PERU, Geldleening 1853	4½ "	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu	4½ "	$28\frac{5}{8}$	—	—
GRENADA, Obligatiën	2½ "	$18\frac{5}{8}$	—	—
MEXICO, Obligatiën 1851	3 "	$22\frac{1}{2}$	$22\frac{9}{16}$	—
N.-AMERIKA, Bankactiën		—	—	—

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt. Prolongatie 3½ pCt. Wissel-Disconto 4.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.